INGLIZ TILINI TALABALARDA O'QITISHDA REFLEKSIV AMALIYOTNI QO’LLASH.

Ubaydullayeva Sayyora Xasanovna, ***Professional ta’limni rivojlantirish instituti tayanch doktaranti***

Annotatsiya. Chet tilini talabalarda refleksiv kompetentsiyani amaliyotda o'qitishga integratsiyalashgan yondashuvni amalga oshirish usuli darslarning tuzilishi talaba uchun uni professional sifatida rivojlantirish imkoniyatlarini berib boradi.

Tayanch so’zlar: refleksiv , ingliz tili, kompetentsiya, aks ettirish

Annotation. The method of implementing an integrated approach to teaching reflexive competence in foreign language students in practice the structure of classes gives the student the opportunity to develop it as a professional.

Keywords: reflexive, english, competence, reflection

Refleksiv amaliyot rejimida o'quv jarayonining harakatlantiruvchi kuchi kognitiv va amaliy vazifalar va aks ettirish bo'yicha mavjud bilim darajasi, aks ettirish qobiliyatlari, bilim va ko'nikmalarga bo'lgan ehtiyoj va ularning haqiqiy darajasi o'rtasidagi ziddiyatlardir.

Ushbu qarama-qarshiliklar o'quv sharoitlarini tanlash va o'quv faoliyati uchun ijobiy motivatsiyani shakllantirish orqali hal qilinadi. Talaba ongli ravishda"men xohlayman — kerak" va "men qila olaman — qila olaman"pozitsiyalarini egallashi zarur. O'qituvchining o'quv faoliyatining tarkibiy qismlarini bilishi unga qarama-qarshiliklarni modellashtirishga, so'ngra ularni texnologiya sifatida aks ettirish amaliyotini kerakli usulda loyihalash orqali olib tashlashga imkon beradi.

Yaxlit ta'lim jarayonida o'qitish samaradorligi tabiiy ravishda o'qituvchisi o'z harakatlarining talabalar harakatlari bilan birligini, ularning muvofiqlashtirilishini ta'minlashga qanchalik muvaffaq bo'lishiga bog'liq.

Ingliz tilini professional maqsadlarda o'qitishda refleksiv amaliyot

texnologiyasini qo'llash ta'lim maydonini tashkil etishga imkon beradi., bu yerda o'quv jarayonining ikkala ishtirokchisi ham o'quv natijalari uchun teng javobgarlikni o'z zimmalariga oladilar, bu yerda o'quv jarayonining ikkala sub'ekti ham bir xil darajada faol, ammo turli xil rollarni o'ynaydilar, rollar o'qitish maqsadlariga, qo'llaniladigan vositalarga qarab o'zgarishi mumkin va o'zgarishi kerak".

Aks ettirish amaliyoti texnologiyasiga muvofiq tashkil etilgan darslarda aks ettirish dastlab ob'ektmi? o'rganish(aks ettirish haqidagi bilim, uning ta'limotdagi ijobiy roli), keyin bilim olish (aks ettiruvchi fikrlash) va ko'nikmalarni shakllantirish vositalari toifasiga kiradi. Bu sizga o'quv jarayoni sub'ektlari o'rtasidagi munosabatlarni qurishga imkon beradi. Shu bilan birga, ta'limotdagi eng yuqori natijalarga aniq o'quv jarayoni sub'ektlarining maxsus tashkil etilgan faoliyati orqali erishiladi.

Bunday holda, o'qituvchining faoliyati darsda talabaning mustaqilligi uchun sharoit yaratish, uning individual imkoniyatlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda,

talabaning o'zini shakllantirishning mustaqil yo'lida yordam berishdan iborat. Talabaning roli turli darajadagi maqsadlarni avtonom belgilash, tushunish, ma'lumotlarni o'rganishdan iborat. O'z-o'zini doimiy ravishda baholash, o'z yutuqlarini boshqa talabalar va o'qituvchilarning harakatlari bilan taqqoslash talabaga o'z faoliyatini introspektsiya qilish va rejalashtirish odatini singdirishi mumkin. Ta'lim bilan o'zini o'zi boshqarish, shaxsiy va kasbiy rivojlanish istagi. O'quv jarayonining barcha sub'ektlari tomonidan aks ettirish imkoniyatlaridan foydalanish muqarrar ravishda o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga olib keladi.

Shunday qilib, refleksiv kompetentsiyani amaliyotda o'qitishga integratsiyalashgan yondashuvni amalga oshirish usuli darslarning tuzilishi talaba uchun uni professional sifatida rivojlantirish imkoniyatlarini yaratadi va bilim va ko'nikmalarni qurish jarayoni uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishga

tayyorlikni shakllantirishga yordam beradi. Amaliyot jarayonida shakllangan chet tilidagi aks ettiruvchi kompetentsiya talabalarning "ingliz tili" fanining fan mazmunini va o'rganishni boshqarish usullarini samarali o'zlashtirish qobiliyatini shakllantirish orqali ingliz tilini professional maqsadlar uchun o'rganish samaradorligini oshirishga yordam beradi.

O’quv jarayonida chet tilini aks ettiruvchi kompetentsiyani shakllantirish muvaffaqiyatining muhim sharti yetarli darajada shakllantirilgan printsiplardir. Talabalarni aks ettirishning faol ishtirokchilariga aylantirish uchun o'z javobimizni berishdan oldin ularga so'z berishimiz kerak, yoki undan ham yaxshiroq, dars davomida rag'batlantirishimiz kerak va oxirida ushbu sharhlarni jamlashimiz kerak bo’ladi

Ushbu bosqichda barcha tarkibiy qismlarda shakllanishi kerak - xorijiy, refleksiv, kompetentsiy.Bu ayniqsa, quyidagi usullardan foydalanganda samarali bo'ladi. Masalan, agar biz bo’lajak proffesional ta’lim o’qituvchilarini rivojlanishini baholasak, raqobatbardosh shaklda o'rganishda. Masalan "Mavzu bo'yicha so'zlarni kim ko'proq eslaydi...? Kim eng muvaffaqiyatli jadvalni tuzadi?, eng qiziqarli g'oyalarni, faol ishlarni qayd etish, o'rganish motivatsiyasi oshadi Tanqidiy va ijobiy fikrlash qobiliyatlari shakllanadi, ayniqsa shakllangan qobiliyatning ahamiyatini va bilim yoki ko'nikmalarni kundalik hayotga o'tkazish imkoniyatini baholash maxsus fanlarni o'rganish. Ammo til va maxsus ko'nikmalar yakuniy aks ettirish bosqichida e'tibordan chetda qolmaydi. Shunday qilib, maqsadga erishish haqida gapirganda, talaba og'zaki yoki yozma, nutq, xulosa chiqarish qobiliyatini qo'llaydi, o'z fikrini, roziligini kelishmovchiligini ifoda etishning funktsional burilishlarini o'rgatadi, ya'ni kelajakdagi muhandislar uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Hozirgi talabalarning kelajakdagi mutaxassis sifatida samaradorligi uning maqsadlarni belgilash, ularni aniq vazifalarga aylantirish, o'z faoliyatini belgilangan maqsad va vazifalarga muvofiq tashkil etish, o'zini o'zi boshqarish, muvaffaqiyat va muvaffaqiyatsizliklarni o'z-o'zini baholash, o'z faoliyatini anglash

usullarini, faoliyat shakllarini tanlash ko'nikmalarini talab qiladi.

Bundan tashqari, zamonaviy mutaxassis turli xil ma'lumot manbalarini topish, ularni baholash, maqsadlarni hal qilishda o'z tajribasi va hamkasblarining tajribasidan foydalanish, faoliyatning eng oqilona strategiyalarini topish va ulardan foydalanish qobiliyatiga muhtoj.

Ingliz tili darslarida talabalar diagnostika va muammolarni hal qilish, o'zlarining bexabarligini tashxislash qobiliyatlari va ko'nikmalarini o'zlashtirishlari mumkin; o'z fikrlari va tahlil qilish va baholash qobiliyatlari, agar kerak bo'lsa, boshqalarning fikrlarini rad etishlari ham mumkin.

Adabiyotlar:

1. Patyaeva N. V.muhandislik talabalari uchun zamonaviy chet tili darsligiga qo'yiladigan talablar. O'qituvchi, talaba, darslik: IV Vseros materiallari. ilmiy-amaliyot. konft: - M.KDU, 2006

2. Muslimov N. A. Bo’lajak kasb ta’limi o’qituvchisini kasbiy shakillantirish Toshkent :Fan nashriyoti, 2004.130 b

3 Lonergan, Damian James. “Teachers’ professional learning: parspectives and reflections of practicing teachers.” Thesis Open University 2016

4. Бахронова Д. К. Ўзбек ва испан тилларида олам манзарасининг лингвокогнитив категорияланиши.: Филол. фан. д-ри дисс., 2022. – 245 б.

5. Mishra, D., Bakhronova, D., Djalilova, U. (2023). Activity-Based Learning: An Analysis to Teach Learners Using Online Methodologies. In: Nguyen, T.D.L., Lu, J. (eds) Machine Learning and Mechanics Based Soft Computing Applications. Studies in Computational Intelligence, vol 1068. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-19-6450-3_17